

Araştırma Makalesi / Research Article

MİLLİYETÇİLİK YAZINININ TARİHSEL SERÜVENİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Rukiye SAYGILI¹

Öz

Bu çalışma, dünyadaki milliyetçilik akademik yazınının gelişimini bibliyometrik analiz aracılığıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Akademik yazında milliyetçiliğin gelişiminin nasıl şekillendiği soruna cevap arayan bu çalışmanın bir benzerinin -milliyetçilik yazınına dair Türkiye’de bibliyometrik bir çalışmanın- bulunmaması, bu çalışmayı daha anlamlı hale getirmektedir. Bu bağlamda Türk siyaset bilimi yazınına katkı sağlamak, bu çalışmanın hedeflerinden bir diğerini oluşturmaktadır. Bu çalışma, Web of Science veri tabanında milliyetçilik ile yazının gelişimine göre onunla ilişkili kavramlar ve teorilere yönelik 1975-2021 yılları arasındaki 9175 makaleyi incelemektedir. Söz konusu makaleler; atıf analizi, ortak yazar analizi, ülkelere göre ortak atıf analizi, ülkelere göre ortak yazar analizi, ortak varlık analizi ve bibliyometrik haritalama aracılığıyla ele alınmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonucuna göre; milliyetçilik, ırkçılık, etnisite ve modernizm kavramlarının multidisipliner ve interdisipliner bir nitelik sergileyen milliyetçilik yazınında geçmişte olduğu gibi günümüzde de oldukça yoğun bir şekilde çalışıldığı ve gelecekte milliyetçiliğin bir çalışma alanı olarak potansiyel varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Bibliyometrik Analiz, Web of Science

Jel Kodları: Y1.

EXAMINING THE HISTORICAL ADVENTURE OF NATIONALISM LITERATURE BY THE METHOD OF BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Abstract

This study aims to evaluate the development of nationalism academic literature in the world through bibliometric analysis. The absence of a similar study -a bibliometric study on the nationalism literature in Turkey-, which seeks to answer the question of how the development of nationalism is shaped in academic literature, makes this study more meaningful. In this context, contributing to the Turkish political science literature constitutes another goal of this study. This study examines 9175 articles between 1975-2021 on nationalism and related concepts and theories according to the development of the literature in the Web of Science database. There were discussed through co-author analysis on country basis, co-citation analysis on country basis, co-author analysis, co-entity analysis, and bibliometric mapping. According to the results of this study, it has been determined that the concepts of nationalism, racism, ethnicity and modernism have been studied intensively in the nationalism literature, which has a multidisciplinary and interdisciplinary nature, today as well as in the past, and that nationalism continues its potential existence as a field of study in the future.

Keywords: Nationalism, Bibliometric Analysis, Web of Science

Jel Codes: Y1.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, rsaygili@selcuk.edu.tr, ORCID 0000-0003-4204-7037.

Başvuru Tarihi (Received): 01.08.2022 **Kabul Tarihi** (Accepted): 24.10.2022

Giriş

Milliyetçilik, gerek simgesel retoriğe sahip toplumsal hareket olarak gerekse de ideoloji olarak sosyal bilimlerde çokça rağbet gören ve aynı zamanda itinalı yaklaşılan bir araştırma nesnesidir. İnterdisipliner ve multidisipliner bir niteliğe sahip milliyetçiliğin akademik yazındaki tarihsel serüveni oldukça yenidir. 19.yy'ın başlarından itibaren siyasi haritaları değiştiren ve toplumsal yaşamda dönüşümler meydana getiren milliyetçilik, başlangıçta ulus-devletleşme süreci ile bağımsızlık hareketlerini meşrulaştırmak için kaleme alınan yazının konusunu oluşturmuştur. Özkırmılı'ya göre (1999: 10-12) milliyetçiliğin akademik yazındaki tarihsel gelişiminin ilk basamağını 20.yy'ın ilk çeyreği oluşturmaktadır. Milliyetçilik sosyal bilimler yazınına ilk kez 1920'lerde girmiştir. Sonraki aşamada ise Carleton Hayes'le başlayan ve Hans Kohn'un girişimleriyle karşılaştırmalı ve derinlemesine incelenen milliyetçilik, akademik itibarını kazanmaya başlamıştır. Milliyetçiliğin akademik yazındaki tarihsel gelişiminde diğer önemli aşamayı ise II. Dünya Savaşı sonrası başlayan dekolonizasyon sürecine yönelik çalışmalar ile 1960'lara damgasını vuran modernleşme ekolünün araştırmaları ve neo önekiyle ortaya çıkan ideolojik yaklaşımlar oluşturmaktadır. Milliyetçilik yazınının gelişiminde dönüm noktası oluşturan dönem ise milliyetçilik teorilerinin gelişmeye başladığı ve birbirleriyle diyalog kurarak fikir teatisi yapıldığı 1980'lerdir. Bu dönemde, farklı görüşlerle yoğrulan milliyetçilik yazını belirginleşmiş ve milliyetçilik tartışmaları gittikçe yoğunlaşmıştır. Milliyetçilik akademik yazını, Sovyetlerin dağılıp Soğuk Savaş'ın bitmesiyle yeni bir döneme girmiştir. Mikro milliyetçilikler, ayrılıkçı hareketler, etnik çatışmalar ve hatta Avrupa'nın coğrafi sınırları içinde yaşanan soykırımın etkisiyle milliyetçilik, bir önceki on yıldaki popüleritesini korumuş ancak o dönemden farklı olarak akademik yazında etnik milliyetçiliğe yönelik çalışmaların ağırlığı artmıştır. 2000'li yıllara geçişle birlikte küreselleşmenin belirgin etkisi, milliyetçiliği bir süre uyumaya bıraksa da klasik tasniflerin yeni toplumsal gerçekleri ve toplumsal koşulları açıklamada yetersiz kalması nedeniyle yeni araştırma konularının ortaya çıkışı, liderler ve siyasi partilerin siyasaları ve söylemleri, cinsiyet ya da ırka dayanan yeni kimlik talepleri, Avrupa Birliği gibi ulus üstü örgütlere tepkiler gerek ayrılıkçı hareketlerinin varlığı ile artan göçmen mobilizasyonu gibi gelişmeler milliyetçiliğin küresel bir biçimde yükselişine neden olmaktadır (Bieber, 2018; Brubaker, 2016). Bu bağlamda insanların bilinçlerini şekillendiren, simgesel sistemlerini yapılandıran ve ideolojik tutumlarını belirleyen milliyetçilik, bireylerin kim olduğunu anlamlandırmakta ve onların gündelik söylemleri ile eylemlerine yön vermeye devam etmektedir. Fakat milliyetçilik, sadece bireysel açıdan önemli değildir. Dünyanın her yerinde kolektif kimliklerin inşası, ulus-devletleşme süreci, kamu politikalarının oluşumu ve uluslararası ilişkilerin yürütülmesi gibi birçok etki sebebiyle de milliyetçilik; yerel, ulusal ve küresel boyuta sahiptir. Bu noktalardan hareketle günümüzde milliyetçilik, akademik yazında hala önemli bir yekûn tutmaktadır. Yukarıda bahsedilen tarihsel akıştan hareketle bireysel, yerel, ulusal ve küresel boyutlara sahip milliyetçiliğin akademik yazındaki gelişiminin analizi; onun bir araştırma nesnesi olarak etkisini, değerini, çalışma sıklığını ve akademik ömrüne yönelik tahminlerin belirlenmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, uluslararası milliyetçilik yazınının gelişimini, var olan değişimini, mevcut durumunu, ana araştırma temalarını ve araştırma nesnesi olarak milliyetçiliğin geleceğini bibliyometrik teknik vasıtasıyla irdelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada Türkiye'deki milliyetçilik yazınına yönelik bibliyometrik analizin kullanılması, çalışmanın özgünlüğünü oluşturmakta ve bu yönüyle çalışmanın akademik yazına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Milliyetçiliğin kültürel boyutu, ona yüklenen iyi ya da kötü anlamlar, milliyetçilik ekseninde gelişen pratikler ve onun diğer ideolojilerle kurduğu ilişkiler, milliyetçiliğe yönelik tipolojiler ile teorik yaklaşımları da işin içerisine dâhil etmiştir. Bu durum bir yandan milliyetçilik yazını zenginleştirirken öte yandan milliyetçilikle ilişkilendirilen kavramların sayısının da muazzam artış meydana getirmiştir. Böyle bir durum çalışmanın sınırlılığını net bir şekilde ortaya koymayı

gerekmektedir. Nitekim milliyetçiliğin yüzyıllardır ilişkilendirildiği kavramlar ile milliyetçilik teorileri, analizin ana temaları olarak belirlenmiştir.

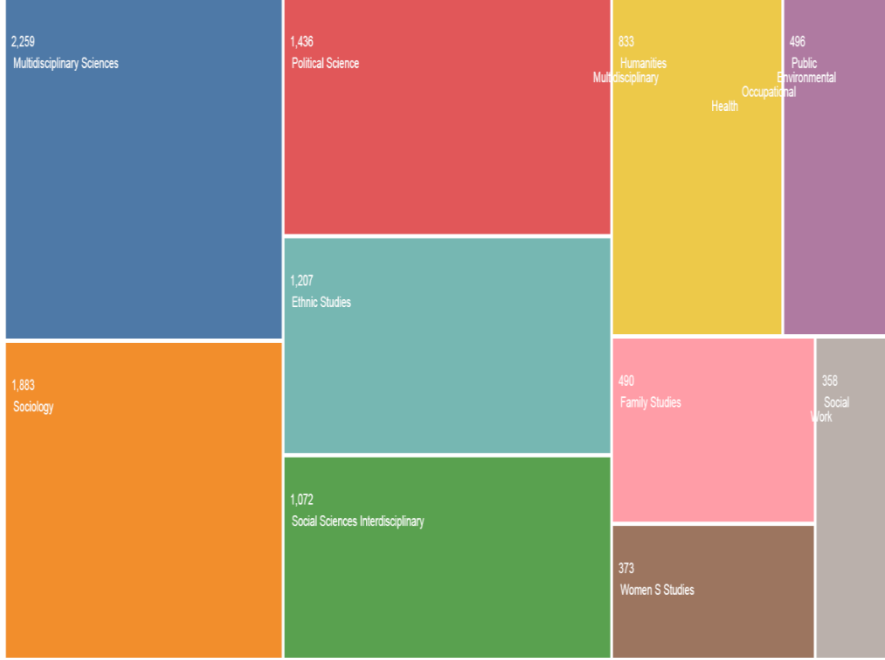
2. Araştırma Metodolojisi

Bibliyometri; bir bilim alanının atıf ve yazar gibi belirli özellikleri temel alınarak niceliksel olarak incelenmesini ifade etmektedir (Al ve Tonta, 2004: 19). Nitel ve nicel değişkenleri belirleyen ve araştırma nesnesini oluşturan konuya yönelik profili belirleyen (Öztürk M. ve Gök, 2020a: 75) bibliyometrik analiz, aynı zamanda belirli bir araştırma alanında ortaya çıkan ana eğilimlerin çözümlenmesine, gelecek araştırma yönelimlerinin belirlenmesine ve belirli bir alanın entelektüel yapısının tasvir edilmesine yardımcı olmaktadır (Mukherjee, Kumar, Mukherjee ve Goyal, 2022: 866). Bibliyometrik analiz, herhangi bir alanın tarihsel gelişimini değerlendirmek ve yazar, yayın ile atıf kalıplarını belirlemek amacıyla çeşitli istatistiksel teknik ve analizler kullanılmaktadır (Broadus, 1987: 374). Daha sarıh bir şekilde açıklanacak olursa “*bibliyometrik analiz bir çalışmanın diğer makaleler tarafından kaç kez alıntılındığına ve kaynak gösterildiğine bakılarak makaleler ve araştırma konuları arasındaki bağlantıları göstermek için tasarlanmış bir analiz tekniğidir.*” (Maditati, Munim, Schramm ve Kummer, 2018’den aktaran Öztürk M. ve Gök, 2020b: 1671). Bibliyometrik analizlerde atıf analizi, ortak atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak varlık analizi, ortak yazar analizi ve bibliyometrik haritalama vb. analiz türleri bulunmaktadır (Waltman, Van Eck ve Noyons, 2010; Van Eck ve Waltman, 2010). Bibliyometrik analiz yöntemlerinde yukarıda zikredilen analizleri yapmak amacıyla Citespace, SciMAT, Jigsaw, Carrotssearch, Action Science Explorer ve VOSwiver gibi programlar mevcuttur (Öztürk R., 2020a: 2802). Ancak çalışmada, yukarıda belirtilen analizleri kapsamlı bir şekilde sunan ve anlamlı sonuçlar elde edilen, VOSviewer 1.6.18 yazılım programı kullanılmıştır.

Bibliyometrik analiz metodu, turizmden eğitime pazarlamadan yönetime kadar birçok alanda kullanılan bir yöntemdir (Öztürk R., 2020b: 3255). Bu nedenle bibliyometrik analiz, siyaset bilimi yazınında da kullanılmaya uygundur. Siyaset bilimini temel alan bibliyometrik araştırmalarda (Mas-Verdu, Garcia-Alvarez-Coque, Nieto-Aleman, ve Roig-Tierno, 2021) veriler, sıklıkla kullanılan Web of Science veri tabanından elde edilmiş ve bu nedenle bu çalışmada da zikredilen veri tabanı kullanılmıştır. Araştırmada milliyetçilik kavramına ilişkin akademik yazın incelenmiş, birçok araştırma türü içerisinden araştırmayı anlamlı kılan çalışmaların makaleler olduğuna karar verilmiş ve makaleler analiz nesnesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca araştırma makaleleri içerisinden uygun yazının değerlendirmeye tabii tutulması amacıyla açık erişimli makaleler araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Milliyetçilik kavramına ilişkin çalışmalar belirlenirken Web of Science veri tabanında Boolean taraması yapılmıştır. Araştırmaya yönelik oluşturulan anahtar kelime kombinasyonu; “nationalism” OR “ethnicity” OR “racism” OR “patriotism” OR “chauvinism” OR “fascism” OR “primordialism” OR “perennialism” OR “Ethno-Symbolism” OR “modernism” OR “ethnie” olarak belirlenmiştir. Araştırılacak makaleleri kapsayan zaman diliminin uzun olması, çok fazla makalenin bulunması ve milliyetçilik yazınında birçok kavramın bulunması gibi handikapları aşmak için bu anahtar kelimeler, milliyetçilik yazının gelişimine ve teorilere uygun olarak seçilmiştir.

Çalışmada araştırma alanı olarak milliyetçilik kavramının hâkim olduğu tarih, sosyoloji, sosyal bilimler ve özellikle siyaset bilimi yazını temel alındığı için bu yazına ait olmayan araştırma alanları çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmada dil olarak İngilizce filtrelenmiştir.

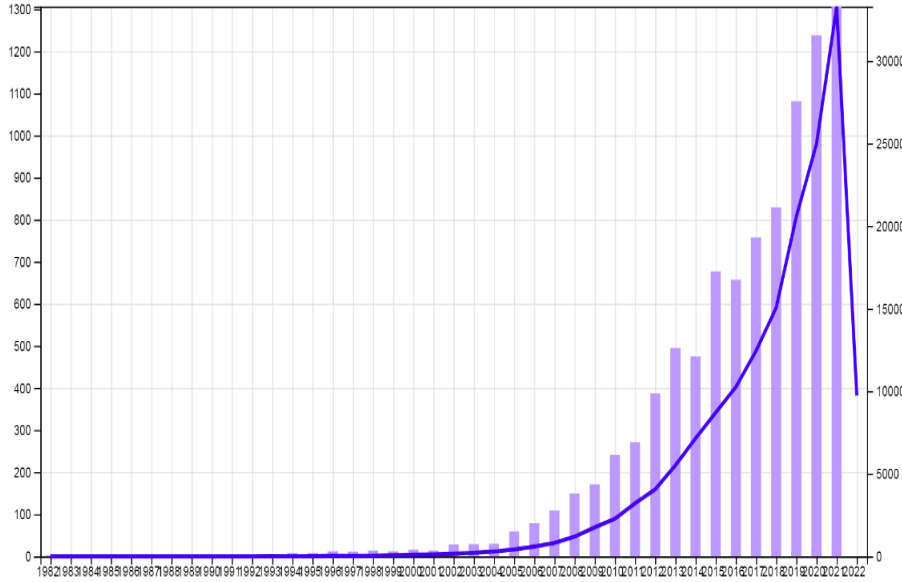
Şekil 1: Alan Dağılımı

Milliyetçilik kavramına ilişkin 1975 yılı öncesinde belirtilen kriterler çerçevesinde herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı için araştırma, 1975-2021 yıllarına tekabül eden dönemde yayımlanan 9175 adet makale üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu makalelerin alan dağılımına bakıldığı zaman ise 2259'u multidisipliner çalışma, 1883'ü sosyoloji, 1436'sı siyaset bilimi, 1207'si etnik çalışma, 1072'si sosyal bilimler disiplinleri arasındadır. Bu bağlamda milliyetçilik çalışmalarının multidisipliner bir yönü olduğu açıktır. Bununla birlikte sosyal bilimlerin iki amiral alanı olan sosyoloji ve siyaset bilimi, bu sıralamada ikinciliği ve üçüncülüğü paylaşmaktadır. Şekil 1 incelendiğinde milliyetçilik, birçok disiplin ve alanın çalışma konusu haline gelmesi bakımından da incelenmeye değerdir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan milliyetçilik yazını incelenirken bibliyometrik analiz yöntemlerinden atıf analizi, ortak yazar analizi, ortak atıf analizi, ortak-varlık analizi ve bibliyometrik haritalama analizlerinden yararlanılmıştır. Söz konusu analize dair sonuçları anlaşılır kılmak adına kesirli diğer bir ifadeyle fraksiyonel hesaplama yöntemi (Van Eck ve Waltman, 2010) kullanılmıştır.

3. Araştırma Bulguları

Araştırma bulgularının analizini yapmak adına ilk olarak 1975-2021 yılları arasındaki yayın ile atıf sayılarına yer verilmiş ve yıllara göre yayınlar ile atıfların dağılımı Şekil 2'de şu şekilde ele alınmıştır:

Şekil 2: Yıllara Göre Toplam Yayın ve Atıf Sayıları

Şekil 2, ilgili yıllardaki atıf ile yayınların dağılımını ele almaktadır. Bar grafiği yıllar içerisindeki yayın sayılarını göstermektedir. Milliyetçilik yazınına yönelik yıllara göre yayın sayıları incelendiğinde ise 1975 yılından 2021 yılına kadar bu konuda yapılan çalışmaların sayısında düzenli artış görülmektedir.

Şekil 3: Son Yıllara Göre Yayın Sayısı

Son yıllarda yapılan çalışma sayılarının incelendiği Şekil 3'e göre 2021 yılında 1306, 2020 yılında 1238 ve 2019 yılında ise 1081 adet çalışma yayımlanmıştır. Milliyetçilikle ilgili çalışmalar tıpkı atıf sayıları gibi her sene düzenli bir artış göstermektedir. Diğer bir ifadeyle yayınlara yapılan atıf

sayıları, yayın sayısına paralel olarak her yıl artmaktadır. Bu bağlamda milliyetçilik yazınında kavrama ilişkin olarak ilk yayının yapıldığı 1975 yılından analizin yapıldığı 2021 Aralık ayına kadar olan süre içerisinde milliyetçilik alanında yapılan çalışmaların yıllar içerisinde artış göstererek milliyetçiliğe dair yazının genişlediğini ve milliyetçiliğin araştırma nesnesi olarak popülerliğini koruduğunu ifade etmek mümkündür.

Araştırma kapsamında yazar ve dergilerin performansına ilişkin 1975-2021 yılları arasındaki yıllık ortalama toplam alıntı ve atıf sayısı ile toplam atıf sayısı göstergelerine yer verilmiş ve elde edilen bulgulardan ilk yirmi tanesi Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: *Atıf Yapılan Yazar ve Dergi Sıralaması*

Yazar İsimleri	Dergi İsimleri	Total Atıf Sayısı	Ortalama Atıf Sayısı
Fearon ve Laitin (2003)	American Political Science Review	3418	170,9
Williamson ve diğerleri (2020)	NATURE	2187	729
Yuval-Davis (2006)	European Journal of Womens Studies	1098	64,59
Kalmijn (1998)	Annual Review of Sociology	1065	42,6
Kosinski, Stillwell ve Graepel, (2013)	Proceedings of the National Academy of Sciences of The United States of America (PNAS)	1021	102,1
Tishkoff ve diğerleri (2009)	SCIENCE	959	68,5
Brubaker (2005)	Ethnic and Racial Studies	856	47,56
Paradies ve diğerleri (2015)	PLoS one	735	61,25
Brubaker (2002)	Archives Europeennes De Sociologie	774	36,86
Prejean ve diğerleri (2011)	PLoS one	735	61,25
Mele ve diğerleri (2015)	SCIENCE	694	86,75
Hill Collins (2015)	Annual Review of Sociology	675	84,38
Cutter ve Finch (2008)	Proceedings of the National Academy of Sciences of The United States of America (PNAS)	595	39,67
Kelly, Wilson ve Heymsfield (2009)	PLoS one	593	42,36
Habyarimana, Humphreys, Posner, ve Weinstein (2007)	American Political Science Review	513	32,06
Scheepers, Gijssberts ve Coenders (2002)	European Sociological Review	499	23,76
Ginter ve diğerleri (2011)	SCIENCE	496	41,33
Gee ve diğerleri (2011)	Du Bois Review-Social Science Research on Race	494	41,17
Williams ve Mohammed (2013)	American Behavioral Scientist	485	48,5
Yu ve diğerleri (2013)	PLoS one	483	48,3

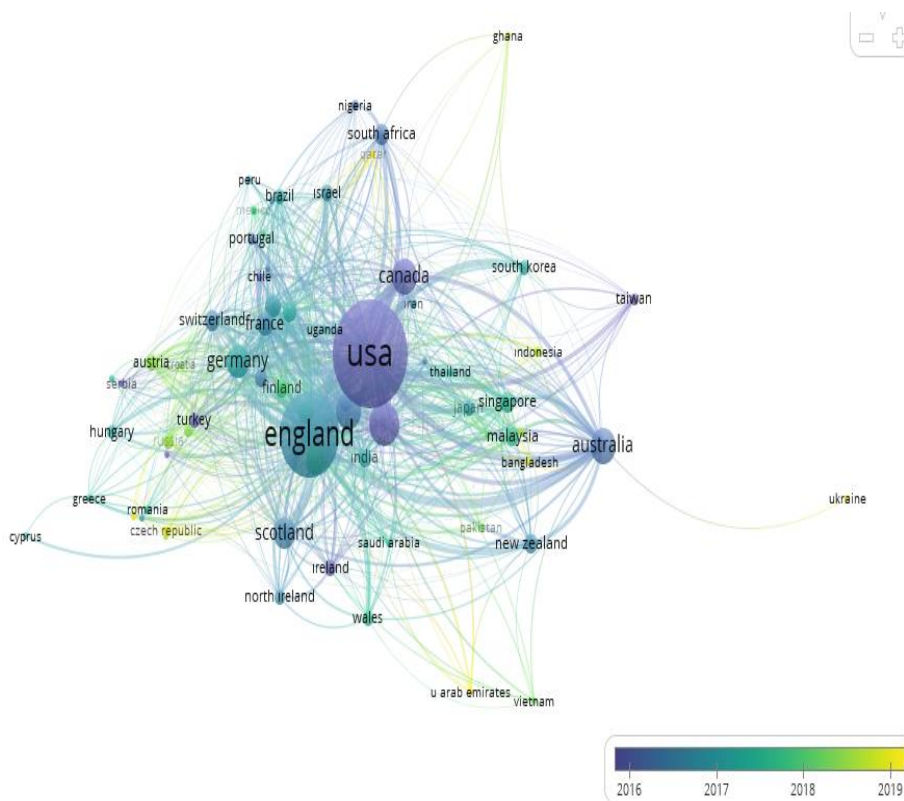
Araştırma göstergelerine göre milliyetçilik çalışmalarında en çok atıf alan yazarların ilk beş sırasında “Ethnicity, Insurgency, and Civil War” başlıklı çalışmasıyla Fearon ve Laitin (2003), “Open SAFELY: Factors associated with COVID-19-related Death Using” başlıklı çalışmasıyla Williamson vd. (2020), “Intersectionality and Feminist Politics” başlıklı çalışmasıyla Yuval-Davis (2006), “Intermarriage and Homogamy: Causes, Patterns, Trends” başlıklı çalışmasıyla Kalmijn (1998), “Private Traits and Attributes Are Predictable From Digital Records of Human Behavior”

başlıklı çalışmasıyla Kosinski ve diğerleri (2013) yer almaktadır. Yukarıdaki isimlerin çalışmaları incelendiğinde milliyetçilik ile ilişkili anahtar kelimelerin multidisipliner ve interdisipliner çalışmalara konu olması sebebiyle çalışmalardan bazılarının sağlık, genetik ve biyoloji alanlarında kaleme alındığı görülmektedir. Bu tabloya göre iki husus daha öne çıkmaktadır. Bunlardan birincisi Williamson ve diğerleri'nin (2020) çalışmasıyla ilişkilidir. Covid-19 salgınına odaklanan bu çalışma, kısa bir süre önce yayınlanmasına rağmen ortalama atıf sayısının yüksekliği açısından dikkate değerdir. İkinci husus ise diğer yazarlara göre Brubaker'ın iki çalışmasının en çok atıf yapılan çalışmalar listesinde sıralanmasıdır.

Tablo 1'e göre yazarların sıralamasına paralel olarak onların yayın yaptıkları dergiler ise sırasıyla *American Political Science Review*, *Nature*, *European Journal of Womens Studies*, *Annual Review of Sociology* ile *PNAS*'dir. Tablo'daki dergiler en çok atıf alan yazarlar açısından incelendiğinde dört çalışma PLoS one, üç çalışma SCIENCE, iki çalışma American Political Science Review, iki çalışma Annual Review of Sociology, iki çalışma PNAS'da ve diğer çalışmalar ise farklı dergilerde yayımlanmıştır.

Milliyetçiliğin akademik yazınına ilişkin ortak yazar analizi yapılmıştır. Ortak yazar analizi bilimsel iş birliği modellerini anlamak ve değerlendirmek için kullanılan analiz yöntemidir (Sampaio, Fonseca ve Zicker, 2016). Ortak yazar analizi, bir araştırma alanının zaman içerisindeki gelişiminin incelenmesi açısından sıklıkla kullanılan analiz yöntemlerinden biridir (Zan, 2019: 508). Bu doğrultuda milliyetçilik çalışmalarının ilgili yazında gelişiminin değerlendirilmesi ve ana akım olan çalışmaların özellikle hangi ülkeler tarafından ortaya çıkarıldığının belirlenmesi için ülkelere göre yapılan ortak yazar analizi ve söz konusu analizin görsel haritasına Şekil 4'te yer verilmiştir.

Şekil 4: Ünelere Göre Ortak Yazar Analizi

Söz konusu şekilden hareketle ortak yazar analizi kapsamında en fazla ortak yazarlığa sahip olan ülkelerin sırasıyla İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Almanya, İskoçya, Kanada ve Avustralya olduğu tespit edilmektedir. Ayrıca bu ülkelerin özellikle 2016 ve 2018 yılları arasında

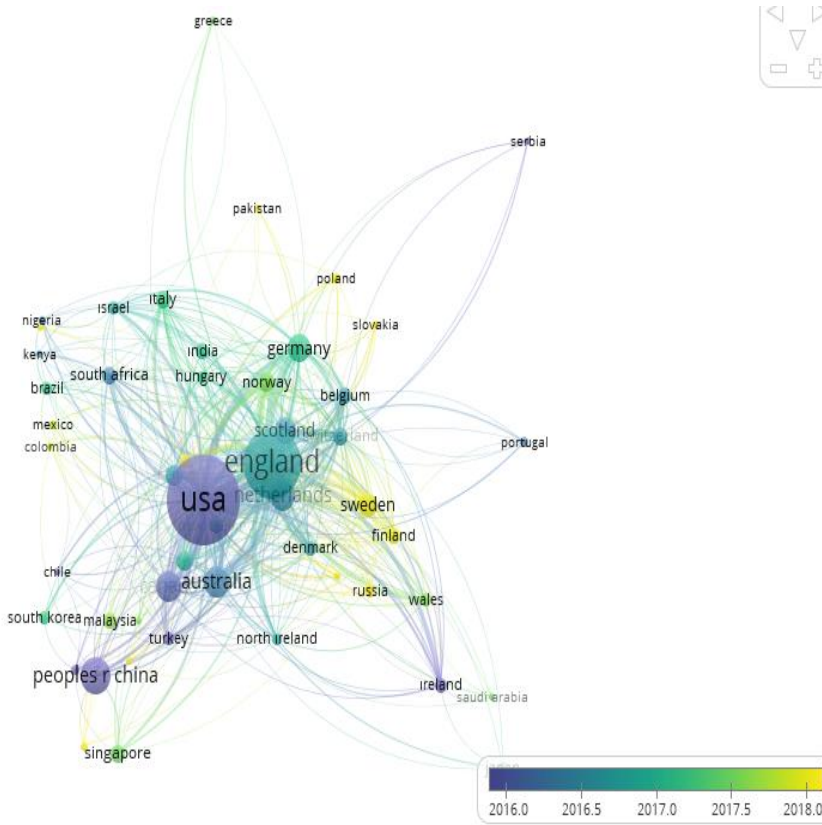
ortak yazarlı çalışmalar yürüttüğü sonucuna ulaşılmaktadır. 2018 yılından sonra ise bu ağlara Endonezya, Çek Cumhuriyeti ve Malezya menşeli çalışmaların dâhil olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'nin ortak yazarlık ağlarının 2016-2017 yılları arasında İngiltere ve ABD ile olduğu 2018-2019 yıllarından sonra ise Polonya, Romanya, Avusturya, Brezilya ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler ile bu ağın gelişmeye başladığı görülmektedir. 2019 yılı ve sonrasında ise Birleşik Arap Emirlikleri, Gana ve Rusya'nın milliyetçilik çalışmalarına yönelik ortak yazar ağları daha fazla gelişmiştir. Bununla birlikte milliyetçilik çalışmalarının temel alındığı yazının gelişimini belirlemek amacıyla ortak yazar analizi, yazar bazında da değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmenin sonuçları Tablo 2'de şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 2: *Yazarlara Ortak Yazar Analizi*

Yazar	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Ağ Bağlantı Gücü
David R. Williams	18	2020	7.00
Samuel L. Perry	14	410	11.00
Andrew L. Whitehead	12	359	11.00
Lars-Erik Cederman	11	1246	5.00
Li Liu	10	110	4.00
Eldad Davidov	9	625	2.00
Thomas Fletcher	9	125	2.00
Gilbert C. Gee	8	653	3.00
Naveed Sattar	8	244	3.00
Eric Kaufmann	8	151	1.00
Hedwig Lee	7	450	3.00

Milliyetçilik yazınına ilişkin bibliyometrik veriler incelendiğinde etnisite, iç savaş ve bağımsızlık isyanları gibi konular çalışan David R. Williams ve Lars-Erik Cederman'ın alanda en fazla atıf alan yazarlar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte göç konusunda çalışmalar yapan Eldad Davidov ve ırkçı ayrımcılığın psikolojik ve fiziksel sağlığa yönelik etkisine odaklanan Gilbert C. Gee'nin yayınlarının sıklıkla atıf alan yayınlar olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca ilgili yazında Hristiyan milliyetçiliği ile beyaz ırk sınırları üzerine eserler kaleme alan Samuel L. Perry'in çalışma sayısı ve ağ bağlantı sayısı da göz önünde bulundurulduğunda yazarın alandaki diğer yazarlarla en fazla işbirliği içerisinde bulunan ve ortak yazarlı çalışmaları ile alana en fazla katkı sağlayan yazar olduğunu ifade etmek mümkündür.

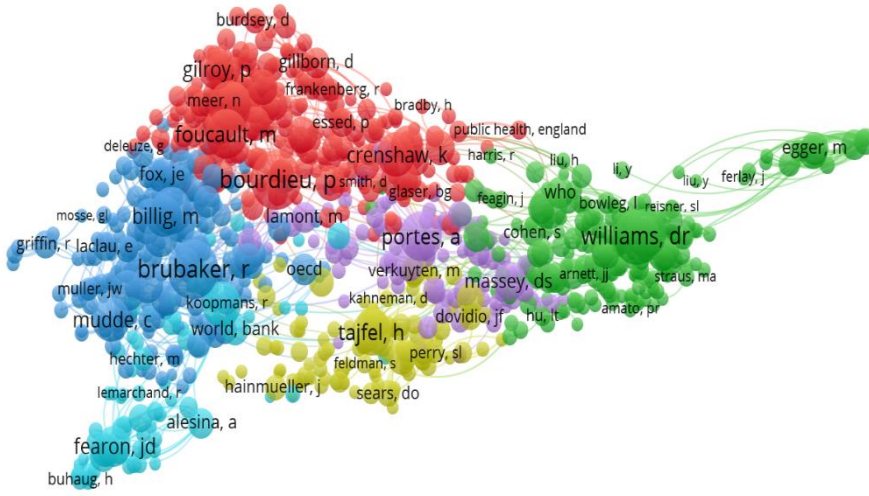
Ülke temelinde en fazla atıf alan çalışmaların tespitinde kullanılan atıf analizleri; belirli bir konudaki kaynakların ne kadar süre ile alanda hâkim olduğunu, ilgili alandaki bilgi birikiminin ne kadar süreyle kullanıldığını ve dolayısıyla değişim gösterdiğini tespit etmek amacıyla yapılan analizdir (Al ve Tonta, 2004: 21). Bu doğrultuda ortak yazar analizinden elde edilen sonuçların desteklenmesi ve milliyetçilik yazınının gelişiminin değerlendirilmesi amacıyla çalışmada atıf analizi de ülkelere göre ele alınmış ve elde edilen verilere Şekil 5'te yer verilmiştir.

Şekil 5: Ülkelere Göre Atıf Analizi

Ülkelere göre ortak yazar analizi sonuçlarında olduğu gibi ülkelere göre atıf analizinde de ABD ve İngiltere’de yapılan çalışmalar, en fazla atıf alan yayınlardır. Bu bağlamda milliyetçiliği temel alan çalışmaların bu iki ülke ekseninde şekillendiğini ifade etmek mümkündür. Bu doğrultuda en çok atıf alan çalışmalar, 2016-2017 yılları arasında ABD, Çin, Avustralya, Türkiye, Danimarka ve Kanada’nın dâhil olduğu kümede yer almaktadır. 2017 yılından sonra ise İngiltere, Japonya ve İsviçre’yle birlikte yapılan çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir. 2018 yılında milliyetçilik alanında yapılan çalışmalarda ise Rusya, Finlandiya, İsveç, Endonezya, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Pakistan ve Birleşik Arap Emirliklerine ait olan çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir.

Atıf analizi, incelenen bilim alanındaki bilgi birikimine yönelik (Culnan, 1987) önemli bilgiler sunmakla birlikte ortak atıf ise alan ya da yazının gelişiminin incelenmesi açısından daha sağlıklı bilgiler sunabilmektedir. Ortak atıf analizi, belirli bir bilimsel alanın temel fikirleri arasındaki ilişkileri ayrıntılı olarak sunarken belirli bilimsel alanla ilgili temel bilimsel makaleleri tanımlamaya da hizmet etmektedir. Ortak atıf analizleri, alanın gelişimine öncülük eden ana akımların ve alandaki farklı görüş ve düşünce akımlarının ortaya çıkarılması için sıklıkla kullanılan bir analizdir (Ferreira, Fernandes ve Ratten, 2016). Bu nedenle çalışma kapsamında ortak atıf analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Şekil 6’da şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 6: Yazarlara Göre Ortak Atıf Analizi

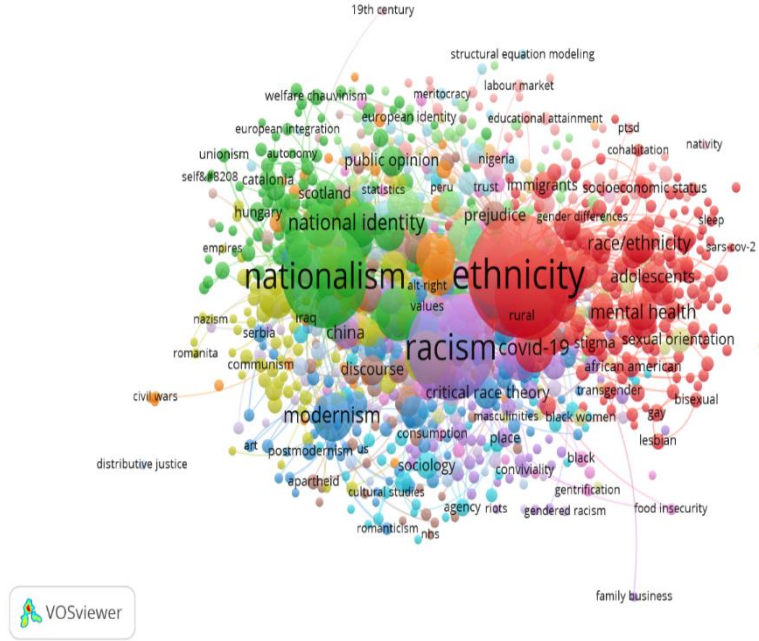
Şekil 6’da göre yazarlara göre ortak atıf analizi sonucunda milliyetçilik alanında hâkim olan ana akımların altı küme altında toplanabildiği ifade edilebilmektedir. Milliyetçilik alanına yönelik ilk kümeyi Pierre Bourdieu’un düşüncelerini temel alan yayımlar oluşturmaktadır. Bourdieu’nun (1989 ve 2015) alan, habitus, simgesel çatışma, alan, sosyal sermaye, simgesel güç ve sınıflandırma mücadeleleri gibi kavramlarından hareketle yeni çalışmalar üretilmektedir. Yazına hâkim olan diğer bir küme ise Rogers Brubaker’ın çalışmaları temelinde oluşturmaktadır. Çalışmada en çok atıf alan yazarlar listesinde iki çalışmasıyla yer alan Brubaker (1990, 1996, 2004, 2005, 2020); etnisite, göç, diaspora, kimlik, vatandaşlık, popülizm ve ulus bilinci vb. kavramlara odaklanarak milliyetçilik yazınına hacimli bir külliyyat kazandırmıştır. Üçüncü küme ise Henri Tajfel’in başı çektiği çalışmalar ekseninde şekillenmektedir. Bir sosyal psikolog olan Tajfel (1974), sosyal kimlik teorisinin kurucularındadır. Sosyo-psikolojik perspektifle Tajfel’in (1969, 1970) milli ve etnik sadakat, gruplar arası davranış, önyargı ile milli tutumların şekillenmesi gibi konularda yaptığı çalışmalar, milliyetçilik yazınına katkı sağlamaktadır. Ortak atıf analizine göre milliyetçilik yazınına hakim olan bir diğer küme ise göç, göçmen ve karşılaştırmalı milliyetçilikler gibi konularda çalışan Alejandro Portes (1996, 1999), Afrika milliyetçiliği çalışan James S. Coleman (1958) ve eski Yugoslavya etnik grupları ile milliyetçilikleri üzerine odaklanan Garth Massey (1994, 2006) gibi yazarların çalışmalarından meydana gelmektedir. Beşinci küme ise; ırk, etnisite ve bunlarla ilişkili alt kavramlar olan etnik bağlar ile ırksal bağlar, üzerinden sağlık (fiziksel ve mental), stres, eşitsizlik ve ayrımcılık gibi konuları araştıran ve halk sağlığı ile sosyal psikoloji alanında çalışmalar yapan David R. Williams ve diğerlerinin (1997 ve 2003) ekseninde gelişmektedir.² Son küme ise alanda nispeten daha az atıf alan ve dolayısıyla alana nispeten daha az hâkim olan etnisite, isyan ve iç savaş konularına odaklanan James D. Fearon (2003) ve Lars-

² Farklı disiplinlerde kaleme alınan bu çalışmalara dair bir derkenar açmak gerekmektedir. Söz konusu çalışmalardan hareketle milliyetçilikle yakından ilişkili olan ırk ve etnisite, aynı zamanda sağlık bilimleri ile (sosyal) psikoloji alanlarında da temel değişkenler arasında yer almaktadır. Halk sağlığını tehdit eden ırksal/etnik eşitsizlikler ile diskriminasyon gibi olgular, bireylerin bu değer ve tutumlar üzerinden kendilerini tanımlama refleksi vasıtasıyla milli ya da etnik gibi sosyal kimliklerin oluşumuna ve gelişimine katkı sağlamaktadır. Hatta bir millet içindeki azınlık hareketleri ya da ırk/etnik temelli toplumsal hareketlerin kökenine bakıldığında bu eşitsizlikler ile ayrımcılığın öne çıktığı görülmektedir. Öte yandan ise sosyal bilimlerin dışındaki söz konusu alanlarda ırk ya da etnisiteyi değişken olarak kullanan çalışmaların varlığı, milliyetçiliğin interdisipliner ve multidisipliner yönü olduğunu göstermesi açısından da anlamlıdır.

Erik Cederman (2010) ile metodolojik milliyetçilik ve etnik sınırlar konularında eserler kaleme alan Andreas Wimmer (2002, 2008) gibi yazarlardan oluşmaktadır.

Araştırmanın temel amacına uygun olarak milliyetçilik yazınının temel araştırma temalarını belirlemek için ortak varlık analizi tercih edilmiştir. Milliyetçilik yazınına ilişkin ortak varlık analizi sonuçları Şekil 7’de ele alınmıştır.

Şekil 7: Ortak Varlık Analizi

Söz konusu analizin sonuçlarının yer aldığı Şekil 7’ye göre milliyetçilik yazınında öne çıkan kavramlar, on altı küme etrafında toplanmaktadır. Kümelerin tamamına yer vermenin imkânsızlığı nedeniyle öne çıkan kümelerden bahsetmek gerekmektedir. Milliyetçiliğe yönelik temalar kümeleştirildiğinde milliyetçilik, etnisite, ırk, ırkçılık ve modernizmin yer aldığı kümelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Yukarıdaki şekle göre öne çıkan bu kümelerinin hepsi birbiriyle ilişkilidir. Başka bir deyişle milliyetçilik yazınına katkı sunan araştırmacılar; milliyetçilik, etnisite, ırkçılık ve modernizm konularından herhangi birisini çalışırken bu kavramlara değinmektedir. Özellikle bu kümelerde etnisite ve ırkçılık arasında çok yoğun bir etkileşim bulunmaktadır. Milliyetçilik kümesinde milli kimlik, vatandaşlık, kamuoyu, şovenizm, popülizm ve otonomi gibi kavramlar daha fazla önem kazanmaktadır. Katolonya ve İskoçya’yla simgeleşen ayrılıkçı hareketler ile Avrupa entegrasyonu ve Avrupa kimliği gibi günümüz milliyetçilik tartışmalarında hala büyük önem taşıyan bu kavramların ya da örnek olayların da bu kümede yer aldığı görülmektedir. Kohibitasyon, kadın, ergen, ırk/etnisite ve sosyo-ekonomik statü gibi kavramlar, etnisite kümesinde öne çıkmaktadır. Bu kümede dikkat çeken iki husus yer almaktadır. Bunlardan ilki, günümüz kimlik tartışmalarının önemli parametreleri olan cinsiyet kimlikleri, cinsel kimlikler, cinsel yönelim ile cinsiyet farklılıkları gibi kavramları konu edinen çalışmaların bu kümeyle kurduğu ilişkidir. İkincisi ise Covid-19 salgını nedeniyle yapılan çalışmaların etnisite altında kümelenmesi ve Covid -19 ile onun etkilerini inceleyen çalışmalarda milliyetçiliğin genelde ırk, etnisite, sağlık, stigma ve ayrımcılık gibi kavramlarla

ilişkilendirilmesidir. Bunlarla birlikte maskülenite, Afro-American ve cinsiyetçi ırkçılık gibi anahtar kelimeler ırkçılık başlığı altında toplanmaktadır. Bu kümede klasik ırkçılığın unsurlarıyla birlikte toplumsal değişme ve yeni toplumsal hareketlere paralel biçimde cinsiyet, cinsel kimlik ve kadın çalışmaları da göze çarpmaktadır. Ayrıca ortak varlık analizi doğrultusunda modernizm

kümesi altında tüketim, sanat, postmodernizm, eleştirel ırk teorisi ve romantizm gibi kavramlar yer almaktadır. Bu çalışmalar, gerek milliyetçiliğin modernleşmeyle iç içe geçen ilişkisi gerekse milliyetçilik teorilerinde ağırlığı olan modernist teorinin varlığı açısından anlamlı bir Milliyetçilik Yazınının Tarihsel Serüveninin Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi 222 bütünlük oluşturmaktadır. Tüm bunların ışığında milliyetçilik çalışmalarında öne çıkan temaların geçmişten itibaren milliyetçilikle ilişkili olan kavramlardan meydana geldiği görülmektedir.

4. Sonuç

Milliyetçilik, bir ideoloji ya da retorik olarak akademik yazına girdiği andan itibaren araştırılmaya değer bir çalışma konusu haline gelmiştir. İlk dönemlerde ırk ve etnisite kavramlarıyla eş anlamlı kullanılsa da ulus devletleşme süreci, dünya savaşları ya da bağımsızlık hareketleri gibi siyasal gelişmeler ve milliyetçiliğin farklı ideolojilerle kurduğu (in)organik ilişkiler, milliyetçiliği hiçbir dönem göz ardı edilemeyen bir araştırma nesnesi haline getirmiştir. Bu bağlamda çalışmada 1975-2021 yılları arasında yayımlanan 9175 makale üzerinden milliyetçilik yazınının serüveni, bibliyometrik analiz aracılığıyla ele alınmaktadır. Buna göre incelenen yayımların konu dağılımı, ortak yazar ağları, ortak atıf durumu ve yazar profili açısından bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu çalışmada anahtar kelimeler doğrultusunda alan, her ne kadar sosyal bilimlerle sınırlandırılrsa da en çok atıf alan yazarlar ve çalışmalar incelendiğinde fen bilimleri ile sağlık bilimleri alanında yayımlanan eserlerin ve dergilerin ön plana çıkması, milliyetçiliğin interdisipliner ve multidisipliner niteliğe haiz bir çalışma alanı olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır. Ülke bazında ortak yazar ve atıf analizine göre milliyetçilik yazınında İngiltere ve ABD ön plana çıkmakta ve bu ülkeler ile diğer ülkelerdeki yazarlar arasında karşılıklı ilişkiler bulunmaktadır. Yazar bazında ortak atıf analizine göre sosyoloji ve siyaset bilimi alanında çalışma yapan bilim insanlarıyla birlikte sosyal psikoloji ve sağlık bilimleri alanında çalışan akademisyenler, anahtar kelimeler çerçevesinde milliyetçilik yazınına katkı sağlamaktadır. Milliyetçilik akademik yazınında milliyetçilik, etnisite, ırkçılık ve modernizm ana temalar olarak ön plana çıkmaktadır. Milliyetçilik yazınında geçmişten itibaren bu kavramların birbirleriyle ilişkisi bilinmektedir. Ancak ortak varlık analizinde milliyetçilik teorilerinden ilkçilik ile etno-sembolcülüğün bir ağırlığının olmaması, milliyetçilik teorilerinin mevcut toplumsal koşullar ve gerçeklere biraz uzak kaldığı ihtimalini akıllara getirmektedir. Bu bağlamda çalışma; milliyetçilik yazınında yazının geleceği, yazında kullanılacak kavramların mahiyeti ile yeni teorik çerçeve oluşturulması açısından sonraki çalışmalar için bir kapı aralamıştır.

Kaynakça

- Al, U., ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.
- Bieber, F. (2018). Is nationalism on the rise? Assessing global trends. *Ethnopolitics*, 17(5), 519-540.
- Bourdieu, P. (1989). Social space and symbolic power. *Sociological Theory*, 1, 14-25.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayırım beğeni yargısının toplumsal eleştirisi* (D. Fırat ve G. Berkkurt, Çev.). İstanbul: Heretik Yayınları.
- Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of “bibliometrics”. *Scientometrics*, 12(5), 373-379.
- Brubaker, R. (1990). Immigration, citizenship, and the nation-state in France and Germany: A comparative historical analysis. *International Sociology*, 5, 379-407.
- Brubaker, R. (1996). *Nationalism reframed: Nationhood and the national question in the new Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brubaker, R. (2005). The ‘diaspora’ diaspora. *Ethnic and Racial Studies* 28(1), 1-19.
- Brubaker, R. (2002). Ethnicity without groups. *European Journal of Sociology*, 43(2), 163–189.
- Brubaker, R. (2004). *Ethnicity without groups*. Cambridge: Harvard University Press.
- Brubaker, R. (2016). *Trans: Gender and race in the age of unsettled identities*. Princeton, NJ:

Princeton University Press.

- Brubaker, R. (2020). Populism and nationalism. *Nations and Nationalism*, 26(1), 44-66.
- Cederman, L. E., Wimmer, A. ve Min, B. (2010). Why do ethnic groups rebel? New data and analysis. *World Politics*, 62(1), 87-119.
- Coleman, J. S. (1958). *Nigeria: Background to nationalism*. California: University of California.
- Cutter, S. L. ve Finch, C. (2008). Temporal and spatial changes in social vulnerability to natural hazards. *PNAS*, 105(7), 2301-2306.
- Fearon, J. ve Laitin, D. (2003). Ethnicity, insurgency and civil war. *American Political Science Review*, 97(1), 75-90.
- Ferreira, J. J. M., Fernandes, C. I. ve Ratten, V. (2016). A co-citation bibliometric analysis of strategic management research. *Scientometrics*, 109(1), 1-32.
- Gee, G. C. ve Ford, C. L. (2011). Structural racism and health inequities: Old issues, new directions. *Du Bois Review: Social Science Research on Race*, 8(1), 115-132.
- Ginther, D. K., Schaffer, W. T., Schnell, J., Masimore, B., Liu, F., Haak, L. L. ve Kington, R. (2011). Race, ethnicity and NIH research awards. *SCIENCE*, 333(6045), 1015-1019.
- Habyarimana, J., Humphreys, M., Posner, D. ve Weinstein, J. (2007). Why does ethnic diversity undermine public goods provision?. *American Political Science Review*, 101(4), 709-725.
- Hill Collins, P. (2015). Intersectionality's definitional dilemmas. *Annual Review of Sociology*, 41(1), 1-20.
- Hodson, R., Sekulic, D. ve Massey, G. (1994). National tolerance in the Former Yugoslavia. *American Journal of Sociology*, 99(6), 1534-1558.
- Kalmijn, M. (1998). Inter marriage and homogamy: Causes, patterns, trends. *Annual Review of Sociology*, 24(1), 395-421.
- Kelly T.L., Wilson K.E. ve Heymsfield S.B. (2009). Dual energy X-Ray absorptiometry body composition reference values from NHANES. *PLoS ONE*, 4(9), e7038.
- Kosinski, M., Stillwell, D. ve Graepel, T. (2013). Private traits and attributes are predictable from digital records of human behavior. *PNAS*, 110(15), 5802-5805.
- Mas-Verdu, F., Garcia-Alvarez-Coque, J. M., Nieto-Aleman, P. A. ve Roig-Tierno, N. (2021). A systematic mapping review of European Political Science. *European Political Science*, 20(1), 85-104.
- Mele, M., Ferreira, P. G., Reverter, F., DeLuca, D. S., Monlong, J., Sammeth, M., Young, T. R., Goldmann, J. M., Pervouchine, D. D., Sullivan, T. J., Johnson, R., Segre, A. V., Djebali, S., Niarchou, A., Wright, F.A., Lappalainen, T., Calvo, M., Getz, G., Dermitzakis, E. T., Ardlie, K. G. ve Guigo, R. (2015). The human transcriptome across tissues and individuals. *SCIENCE*, 348(6235), 660-665.
- Mukherjee, D., Kumar, S., Mukherjee, D. ve Goyal, K. (2022). Mapping five decades of international business and management research on India: A bibliometric analysis and future directions. *Journal of Business Research*, 145, 864-891.
- Özkırımlı, U. (1999). *Milliyetçilik kuramları eleştirel bir bakış*. İstanbul: Sarmal Yayıncılık.
- Öztürk, M. ve Gök, S. G. (2020a). Covid-19 döneminde yönetim yazınındaki araştırma trendlerinin bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesi. *Kapadokya Akademik Bakış*, 4(2), 73-89.

- Öztürk, M., ve Gök, S. G. (2020b). Örgütsel dedikodu kavramına genel bir bakış: Bibliyometrik analizi ile kavramsal çerçeveden gelecek araştırma yönelimlerine. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1668-1683.
- Öztürk, R. (2020a). Niş pazarlama yaklaşımının bibliyometrik analiz ile incelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2799-2810.
- Öztürk, R. (2020b). The trends of marketing literature during the COVID-19 Pandemic: A review with bibliometric analysis. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16, 3251-3273.
- Paradies, Y., Ben, J., Denson, N., Elias, A., Priest, N., Pieterse, A., Gupta, A., Kelaher, M. ve Gee, G. (2015). Racism as a determinant of health: A systematic review and meta-analysis. *PLoS ONE* 10(9), e0138511.
- Portes, A. ve Rumbaut, R. G. (1996). *Immigrant America: A portrait*. California: University of California Press.
- Portes, A., Guarnizo, L. E. ve Landolt, P. (1999) The study of transnationalism: Pitfalls and promise of an emergent research field. *Ethnic and Racial Studies*, 22(2), 217-237.
- Prejean J, Song R, Hernandez A, Ziebell R, Green T, Walker, F., Lin, L.S., An, Q., Mermin, J., Lansky, A. ve Hall, H. I. (2011). Estimated HIV incidence in the United States 2006-2009. *PLOS ONE* 6(8), e17502.
- Sampaio, R. B., Fonseca, M. V. D. A. ve Zicker, F. (2016). Co-authorship network analysis in health research: Method and potential use. *Health Research Policy and Systems*, 14(1), 1-10.
- Scheepers, P., Gijsberts, M. ve Coenders, M. (2002). Ethnic exclusionism in European countries: Public opposition to civil rights for legal migrants as a response to perceived ethnic threat. *European Sociological Review*, 18(1), 17-34.
- Sekulić D., Massey, G. ve Hodson, R. (2006). Ethnic intolerance and ethnic conflict in the dissolution of Yugoslavia. *Ethnic and Racial Studies*, 29(5), 797-827.
- Tajfel, H. (1969). The formation of national attitudes: A social-psychological perspective. Muzafer Sherif ve Carolyn Sherif (Ed.), *Interdisciplinary Relationships in the Social Sciences*. New York: Routledge.
- Tajfel, H. (1970). Aspects of national and ethnic loyalty. *Social Science Information*, 9(3), 119-144.
- Tajfel, H. (1974). Social identity and intergroup behaviour. *Social Science Information*, 13(2), 65-93.
- Tishkoff, S. A, Reed, F. A, Friedlaender, F. R, Ehret, C., Ranciaro, A., Froment, A., Hirbo, J. B, Awomoyi, A. A, Bodo, J. M., Doumbo, O., Ibrahim, M., Juma, A. T., Kotze, M. J., Lema, G., Moore, J. H, Mortensen, H., Nyambo, T. B., Omar, S. A, Powell, K., Pretorius, G. S., Smith, M. W., Thera, M. A., Wambebe, C., Weber, J. L. ve Williams, S. M. (2009). The genetic structure and history of Africans and African Americans. *SCIENCE*, 324(5930), 1035-1044.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538.
- Waltman, L., Van Eck, N. J. ve Noyons, E. C. (2010). A unified approach to mapping and clustering of bibliometric networks. *Journal of Informetrics*, 4(4), 629-635.

- Williams D.R., Yu, Y., Jackson J. S. ve Anderson N.B. (1997). Racial differences in physical and mental health: Socio-economic status, stress and discrimination. *Journal of Health Psychology*, 2(3), 335-351.
- Williams, D. R., Neighbors, H. W. ve Jackson, J. S. (2003). Racial/ethnic discrimination and health: Findings from community studies. *American Journal of Public Health*, 93, 200-208.
- Williams D.R. ve Mohammed S.A. (2013). Racism and health I: Pathways and scientific evidence. *American Behavioral Scientist*. 57(8),1152-1173.
- Williamson, E. J., Walker, A. J., Bhaskaran, K., Bacon, S., Bates, C., Morton, C. E., Curtis, H. J., Mehrkar, A., Evans, D., Inglesby, P., Cockburn, J., McDonald, H. I., MacKenna, B., Tomlinson, L., Douglas, I. J., Rentsch, C. T., Mathur, R., Wong, A. Y. S., Grieve, R., Harrison, D., Forbes, H., Schultze, A., Croker, R., Parry, J., Hester, F., Harper, S., Perera, R., Evans, S. J. W., Smeeth, L. ve Ben G. (2020). Factors associated with COVID-19 related death using Open SAFELY. *Nature*, 584, 430–436.
- Wimmer, A. (2008). The making and unmaking of ethnic boundaries: A multilevel process theory. *American Journal of Sociology*, 113(4), 970-1022.
- Wimmer, A. ve Glick Schiller, N. (2002). Methodological nationalism and beyond: Nation–state building, migration and the social sciences. *Global Networks*, 2, 301-334.
- Yu, Z., Han, S., Zhu J., Sun X., Ji, C. ve Guo, X. (2013). Pre-Pregnancy body mass index in relation to infant birth weight and offspring overweight/obesity: A systematic review and meta-analysis. *PLoS ONE*, 8(4), e61627.
- Yuval-Davis, N. (2006). Intersectionality and feminist politics. *European Journal of Women's Studies*, 13(3), 193-209.
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan atıf, ortak atıf ve bibliyografik eşleşme yaklaşımlarına dayalı olarak araştırma alanlarının değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.